Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2024/6206

18.10.2024.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par to, kā saskaņā ar pārstrādāto Ēku energoefektivitātes direktīvu pakāpeniski atteikties no finansiālajiem stimuliem attiecībā uz autonomiem katliem, kuros izmanto fosilo kurināmo

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(C/2024/6206)

SATURA RĀDĪTĀJS

Lappuse

1. Ievads 2
2. Paziņojuma mērķis 2
3. Tiesību normu kopsavilkums 2
4. Norādījumi par tiesību normu īstenošanu 2
   - 4.1. Definīcijas 2
   - 4.2. Interpretācija 4
   - 4.3. Tādu finansiālu stimulu piemēri, kuri nav 17. panta 15. punkta tvērumā 6
   - 4.4. Izņēmumi 7
5. Gaidāmie attiecīgie norādījumi 8

1. **IEVADS**

Pārstrādātā Ēku energosnieguma direktīvā ("pārstrādātā ĒESD") ([1]) iezīmē, kā Eiropas Savienība (ES) līdz 2050. gadam var panākt pilnībā dekarbonizētu ēku fondu, veicot vairākus pasākumus, kas ES valdībām palīdzēs strukturāli uzlabot ēku energosniegumu, īpašu uzmanību pievēršot vājākā snieguma ēku renovācijai.

Pārstrādātā ĒESD stājās spēkā 2024. gada 28. maijā ar transponēšanas termiņu 2026. gada 29. maijs, ja vien atsevišķos noteikumos nav norādīts konkrēts transponēšanas termiņš. Tas attiecas uz pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punktu, kas ir šā paziņojuma priekšmets. Saskaņā ar 35. panta 1. punktu dalībvalstīm līdz 2025. gada 1. janvārim ir jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu 17. panta 15. punkta prasības, un par tiem ir jāpaziņo Komisijai. Tas varētu ietvert arī skaidrojumu par visiem 17. panta 15. punkta transponēšanas sakarā veiktajiem praktiskajiem īstenošanas pasākumiem.

2. **PAZIŅOJUMA MĒRĶIS**

Šajā paziņojumā ir sniegti norādījumi par pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punktu. Šo norādījumu mērķis ir veicināt labāku izpratni par minētajiem noteikumiem un to vienveidīgāku un saskaņotāku piemērošanu. Šis paziņojums ir adresēts dalībvalstīm un citām personām, kurām ir jābūt par šiem noteikumiem informētām. Paziņojums skaidro tikai Direktīvas (ES) 2024/1275 normas. Tas arī apkopo informāciju, kas iegūta apmaiņā ar attiecīgajām dalībvalstu iestādēm un ieinteresētajām personām pēc pārstrādātās ĒESD pieņemšanas. Komisija laikus izdos vēl citus norādījumu dokumentus par citiem aspektiem, kas būtiski skar pārstrādātās ĒESD transponēšanu un īstenošanu, arī norādījumus par fosilā kurināmā katlu definīciju.

Šis paziņojums ir paredzēts tikai kā norādījumu dokuments; juridisks spēks ir tikai paša ES tiesību akta tekstam. Šis dokuments atspoguļo tiesību aktus tā izstrādes laikā, un norādījumi vēlāk var tikt grozīti.

Juridiski saistoša ES tiesību aktu interpretācija ir Eiropas Savienības Tiesas ekskluzīvā kompetencē. Šajos norādījumos paustie uzskati neietekmē to, kādu nostāju Komisija varētu ieņemt Tiesā. Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

3. **TIESĪBU NORMU KOPSAVILKUMS**

Pārstrādātā ĒESD palīdzēs Eiropas Savienībai pakāpeniski beigt izmantot ar fosilo kurināmo darbināmus apkures katlus. Saskaņā ar pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punktu, vēlākais, no 2025. gada 1. janvāra dalībvalstis nedrīkst paredzēt finansiālus stimulus ar fosilo kurināmo darbināmu autonomo katlu uzstādīšanai, izņemot tos, kas jau ir apstiprināti no ES fondiem.

4. **NORĀDĪJUMI PAR TIESĪBU NORMU ĪSTENOŠANU**

Pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punktā ir noteikts: *"No 2025. gada 1. janvāra dalībvalstis saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, 7. panta 1. punkta h) apakšpunkta i) punkta trešo ievilkumu Regulā (ES) 2021/1058 un 73. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/2115 nesniedz finansiālus stimulus ar fosilo kurināmo darbināmu autonomo katlu uzstādīšanai, izņemot tos, kas investīcijām izraudzīti pirms 2025. gada* ([2])."

4.1. **Definīcijas**

Jēdziens "katls" ir definēts ĒESD 2. panta 48) punktā, proti, "**"apkures katls"** ir katls ar degli, kas paredzēts tam, lai pārnestu uz šķidrumu degšanas procesā iegūto siltumu".

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1275 (2024. gada 24. aprīlis) par ēku energosniegumu (pārstrādāta redakcija) (OV L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp.).

Jēdziens **"autonoms katls"** ĒESD nav definēts. Pārstrādātās ĒESD 14. apsvērums precizē, ka autonomie katli būtu jānošķir no tādām "hibrīdās siltumapgādes sistēmām", kurās ir "ievērojams atjaunīgās enerģijas īpatsvars", piemēram, kā tas ir katla un saules siltumenerģijas vai siltumsūkņa kombinācijai. Tātad 17. panta 15. punkta piemērošanas vajadzībām autonoms katls ir katls, kas nav apvienots ar citu siltumģeneratoru, kurš izmanto atjaunīgo enerģiju un veido ievērojamu īpatsvaru kopējā kombinētās sistēmas saražotajā enerģijā.

Hibrīdās siltumapgādes sistēma ir hibrīds produkts, kurā ir apvienoti vismaz divu dažādu veidu siltumģeneratori. Hibrīdās siltumapgādes sistēmas, kurās siltuma un karstā ūdens nodrošināšanai ēkā ir apvienotas divas vai vairākas tehnoloģijas, ir, piemēram, jebkādas siltumsūkņu kombinācijas ar katliem, hibrīdās saules enerģijas sistēmas (katla un saules siltumenerģijas paneļu apvienojums), kā arī šo sistēmu kombinācijas. Hibrīdās siltumapgādes sistēmu var ražot kā tādu, var hibridizēt uzstādīšanas laikā vai pēc tam pievienot hibridizāciju uz vietas. Par hibrīdās siltumapgādes sistēmu neuzskata līdzsadedzināšanu, piemēram, biomasas un ogļu tiešu līdzsadedzināšanu cietā kurināmā katlā.

Šajos norādījumos **uzstādīšana** nozīmē autonoma katla iegādi, montāžu un nodošanu ekspluatācijā.

Fosilie kurināmie Ēku energosnieguma direktīvā nav definēti, bet ar tiem saprot to pašu kā Regulā (ES) 2018/1999 ([3]), kuras 2. panta 62) punktā tie ir definēti kā "tādi neatjaunojamie [neatjaunīgie] oglekļa enerģijas avoti kā cietais kurināmais, dabasgāze un nafta".

Pārstrādātās ĒESD 2. panta 14) punktā, kurš saskaņots ar grozītās Atjaunojamo [atjaunīgo] energoresursu direktīvas (Direktīva (ES) 2018/2001, kas grozīta ar Direktīvu (ES) 2023/2413 ([4])) 2. panta 1) punktu, "atjaunīgo energoresursu enerģija" jeb "**atjaunīgā enerģija**" ir definēta kā enerģija no atjaunīgiem nefosiliem energoresursiem, proti, "vēja, saules (saules siltumenerģija un saules fotoelementu enerģija), un ģeotermālā enerģija, osmozes enerģija, apkārtējās vides enerģija, plūdmaiņu, viļņu un cita jūras enerģija, hidroenerģija, biomasas, atkritumu poligonu gāzes, notekūdeņu attīrīšanas staciju gāzes un biogāzes enerģija".

Grozītās Atjaunīgo energoresursu direktīvas 2. panta 22.a) punktā definētos atjaunīgos kurināmos/degvielas, t. i., "biodegvielas, bioloģiskos šķidros kurināmos, biomasas kurināmos/degvielas un nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgos kurināmos/degvielas", par fosilo kurināmo neuzskata. Atjaunīgo kurināmo/degvielu definīcija attiecas gan uz ārpustīkla, gan uz tīkla kurināmo/degvielām.

"Finansiāli stimuli" ĒESD nav definēti. Tos plaši saprot kā ekonomisku atbalstu, ko sniedz publiska struktūra ([5]) un/vai no valsts līdzekļiem ([6]). Šādi stimuli, ko sniedz valsts, reģionālā un/vai vietējā līmenī, var būt spēcīgs ēku siltumapgādes dekarbonizācijas paātrināšanas instruments un spēj izpausties dažādi, arī (bet ne tikai) kā tiešās dotācijas pircējiem, uzstādītājiem un trešām personām, arī kā ĒESD 17. panta 7. punkta neizsmeļošajā sarakstā norādītais finansējums un finanšu instrumenti, jo īpaši fiskālie stimuli (piem., samazinātas nodokļu likmes) ([7]). Finansiāli stimuli citastarp var būt vērsti uz galalietotājiem, uzstādītājiem, ražotājiem un trešām personām vai uzņēmējiem, kas tieši vai netieši iesaistīti katlu uzstādīšanā. Ciktāl finansiālā stimula saņēmējs ir uzņēmums, piemēro valsts atbalsta noteikumus ([8]). Šādus finansiālus stimulus var saprast kā sava veida fosilā kurināmā subsīdijas, tāpēc pakāpeniska atteikšanās no tiem veicinātu fosilā kurināmā subsīdiju pakāpenisku izbeigšanu.

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija) (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/2413 (2023. gada 18. oktobris), ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652 (OV L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([5]) Kā definēts Direktīvas (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti 2. panta 12) punktā.

([6]) Uz finansēšanu, kurā izmanto baltā sertifikāta shēmas, jēdziens "finansiāli stimuli" attiecas tiktāl, ciktāl to var uzskatīt par publisku vai valsts kontrolētu.

([7]) Pārstrādātās ĒESD 17. panta 7. punktā ir minēti "tāda veicinoša finansējuma un finanšu rīku efektīva izstrāde un izmantošana kā energoefektivitātes aizdevumi un ēku renovācijai paredzēti hipotekārie kredīti, energosnieguma līgumi, finanšu shēmas "atmaksā atkarībā no veiktā ietaupījuma", fiskālie stimuli, piemēram, samazinātas nodokļu likmes renovācijas darbiem un materiāliem, nodokļos bāzētas shēmas, rēķinos bāzētas shēmas, garantiju fondi, uz pamatīgu renovāciju mērķēti fondi, fondi, kas mērķēti uz renovāciju ar būtisku minimālo enerģijas mērķietaupījumu slieksni, un hipotekāro portfeļu standarti".

([8]) Sk. 38.a pantu Komisijas Regulā (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.), un 4.2. iedaļu Komisijas paziņojumā "Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem (2022)" (OV C 80, 18.2.2022., 1. lpp.)

Jēdziens "finansiāli stimuli" neattiecas, piemēram, uz tādu publisko struktūru iekārtu, kas pilnībā vai daļēji ir atkarīgas no publiskā budžeta, iepirkuma procedūrām un publiskiem līgumiem Direktīvas 2014/24/ES ([9]) nozīmē, ciktāl šādi līgumi atspoguļo tirgus apstākļus un neietver (vai nav kombinēti ar) kaut kāda veida subsīdiju. Publiskajam iepirkumam attiecībā uz ēkām ir jāatbilst Direktīvas (ES) 2023/1791 ([10]) 7. pantam.

4.2. **Interpretācija**

Pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punkts attiecas uz **tādu autonomu katlu uzstādīšanu, kurus darbina ar fosilo kurināmo**. Tas nozīmē tāda katla iegādi, montāžu un nodošanu ekspluatācijā, kurā 1) dedzina fosilo kurināmo, t. i., neatjaunīgus oglekļa enerģijas avotus, piemēram, cieto kurināmo, dabasgāzi un naftu, un 2) ir autonoms katls ir katls, kas nav apvienots ar citu siltumģeneratoru, kurš izmanto atjaunīgo enerģiju un veido ievērojamu īpatsvaru kopējā kombinētās sistēmas saražotajā enerģijā. Šajā kontekstā nav svarīgi, vai autonoma ar fosilo kurināmo darbināma katla uzstādīšana ir daļa no, piemēram, pamatīgas vai integrētas renovācijas.

Tas, vai gāzes katlu uzskata par tādu, ko "darbina ar fosilo kurināmo", ir atkarīgs no kurināmā avotu struktūras **gāzes tīklā laikā, kad katls tiek uzstādīts**. Parasti, ja vietējais gāzes tīkls galvenokārt piegādā dabasgāzi, finansiāli stimuli par gāzes katlu uzstādīšanu nebūtu jāsaņem. Ja vietējais gāzes tīkls galvenokārt izmanto atjaunīgo kurināmo, par gāzes katla uzstādīšanu drīkst saņemt finansiālus stimulus uz 17. panta 15. punkta pamata. Dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jānodrošina verifikācijas rīks, ar kuru uzstādīšanas laikā to var pārbaudīt.

Lai **ārpustīkla katlus** neuzskatītu par "darbināmiem ar fosilo kurināmo", dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāpieprasa, lai ar atjaunīgiem kurināmajiem iekārta faktiski darbotos **uzstādīšanas laikā un arī visā ekspluatācijas laikā**, un tas ir stingri un ticami jāpārbauda, pie apstākļa, ka visā ārpustīkla katla ekspluatācijas laikā izmantoto kurināmo joprojām kontrolē atbalsta saņēmējs.

Šāda uzraudzība var notikt regulārajās apkures sistēmu pārbaudēs uz vietas vai cita veida pārbaudēs, kas aptver apkures sistēmas un ko veic dalībvalstīs. Uzraudzībā būtu jāņem vērā arī Šķidro un gāzveida atjaunīgo degvielu un reciklētu oglekļa degvielu izsekošanas ES datubāze ([11]).

Balstoties uz 17. panta 15. punkta loģiku, ka **fosilā kurināmā izmantošana katlos nebūtu jāstimulē**, finansiāli stimuli būtu jāpiešķir tikai par hibrīdās siltumapgādes sistēmām, kurās ir ievērojams atjaunīgās enerģijas īpatsvars, un **samērā** tam, cik daudz hibrīdās siltumapgādes sistēmā tiek izmantoti atjaunīgie energoresursi. Tātad pilnīgi uz atjaunīgo enerģiju balstītas siltumapgādes sistēmas uzstādīšana būtu jāstimulē spēcīgāk kā hibrīdas siltumapgādes sistēmas uzstādīšana.

Definējot **"hibrīdās siltumapgādes sistēmas, kurās ir ievērojams atjaunīgās enerģijas īpatsvars"**, dalībvalstīm jānodrošina, ka būtisku saražotās enerģijas daļu sagādā (t.i., ēkas siltumapgādes vajadzības apmierina) tā hibrīdsistēmas daļa, kas izmanto atjaunīgo enerģiju, piemēram, saules siltumenerģijas tehnoloģijas iekārta vai siltumsūknis. Šī novērtēšana jāveic kompetentajai iestādei, un tā būs atkarīga no situācijas. Sistēmā var būt vēlāk pievienota hibridizācija uz vietas, un tad jāfinansē tikai elementi, kas ir saistīti ar papildu atjaunīgo energoresursu siltumģeneratoru un/vai ar īpašām kontrolēm, kuras pārvalda atsevišķo komponentu tehnoloģiju sadarbspēju. Cits gadījums ir rūpnieciski ražotas hibrīdās siltumapgādes sistēmas, kas kā hibrīdprodukts (jau) tiek laistas tirgū, un finansiālais stimuls var aptvert visu produktu, tomēr tam vajadzētu būt samērā ar hibrīdās siltumapgādes sistēmā izmantoto atjaunīgo energoresursu īpatsvaru.

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).

([10]) (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (pārstrādāta redakcija) (OV L 231, 20.9.2023., 1. lpp.).

([11]) Atjaunīgo energoresursu direktīvas 31.a pants prasa, lai Komisija līdz 2024. gada 21. novembrim nodrošinātu tādas ES datubāzes izveidi, kas dod iespēju izsekot šķidrajām un gāzveida atjaunīgajām degvielām un reciklētajām oglekļa degvielām. Komisijas Deleģētā regula (ES) 2023/1184 izveido Savienības metodiku, kurā ir ietverti detalizēti nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgo degvielu ražošanas noteikumi.

Precizēt to, kāds atjaunīgās enerģijas īpatsvars hibrīdās siltumapgādes sistēmās ir "ievērojams", ir dalībvalstu ziņā, un tām turklāt ir jānodrošina, ka īstenošanā šis jēdziens iemanto lietderību un atbilst 14. apsvēruma garam. Galīgais mērķis ir fosilā kurināmā izmantošanu katlos pakāpeniski izbeigt, tāpēc hibrīdās siltumapgādes sistēmas kā pārejas risinājums būtu jāstimulē tikai tad, ja tiešām ir izredzes, ka fosilā kurināmā izmantošana sistēmā ir īslaicīga, un fosilā kurināmā izmantošanā netiek pieļautas iesīkstes. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizveido uzraudzības un atbilstības sistēma, kas atbilst mērķim konkrētās valsts kontekstā. Dalībvalstīm jāgādā, lai visi valsts pasākumi, kas šādas hibrīdas sistēmas finansiāli stimulē, tiešām sekmētu citos ES tiesību aktos ([12]) noteikto klimata un enerģētikas mērķrādītāju sasniegšanu, ņemot vērā arī to, kā šie mērķrādītāji tiks sasniegti nacionālo enerģētikas un klimata plānu īstenošanā.

Šajā kontekstā ir svarīgi aizrādīt: 17. panta 15. punkts gan neizslēdz finansiālus stimulus ar atjaunīgo kurināmo darbināmu autonomu katlu uzstādīšanai, tomēr šādus finansiālus stimulus varētu izslēgt Energomarķējuma regulas ([13]) 7. panta 2. punkts. Minētā norma dalībvalstīm uzliek pienākumu visus sevis piešķirtos stimulus orientēt uz **"divām augstākajām būtiski pārstāvētajām energoefektivitātes klasēm"** vai uz augstākām klasēm, kā noteic visi ES deleģētie akti par attiecīgā ražojuma energomarķējumu. Tas nozīmē, ka attiecībā uz energomarķējuma aptvertiem telpu sildītājiem ar jaudu līdz 70 kW dalībvalstis drīkst stimulēt tikai divu augstāko būtiski pārstāvēto energoefektivitātes klašu izmantošanu ([14]). Pēc pašreiz pieejamajiem datiem, autonomie katli divām augstākajām būtiski pārstāvētajām klasēm ([15]) neatbilst, tātad to izmantošanu stimulēt nedrīkst neatkarīgi no tā, vai tajos dedzina fosilo vai atjaunīgo kurināmo. Stimulēt drīkst hibrīdkatlu un siltumsūkņu izmantošanu, jo tie ir efektīvāki un tāpēc atbilst divām augstākajām būtiski pārstāvētajām sava marķējuma energoefektivitātes klasēm ([16]). Minētā tiesību norma neattiecas uz katliem, kas ir īpaši konstruēti tā, lai darbotos ar pārsvarā no biomasas ražotu gāzveida vai šķidro kurināmo ([17]), jo tos ES energomarķējuma noteikumi nereglamentē.

Cietā biomasas kurināmā katliem ir savs energomarķējuma regulējums un pielāgota skala: tie ir divās augstākajās būtiski pārstāvētajās klasēs, tādēļ par to lietošanu ir tiesīgi paredzēt stimulus ([18]) ([19]).

Analīze par to, kā ir īstenots Energomarķējuma regulas 7. panta 2. punkts, ietilps gaidāmajā Komisijas novērtējuma ziņojumā, kam jābūt iesniegtam līdz 2025. gada augustam, lai Eiropas Parlamentu un Padomi informētu par to, cik rezultatīvi Regula (ES) 2017/1369 un saskaņā ar to pieņemtie akti patērētājiem devuši iespēju izvēlēties efektīvākus ražojumus.

([12]) Citastarp Regulā (ES) 2021/1119 "Eiropas Klimata akts", "Kopīgo centienu regulā" (ES) 2018/842, "Atjaunīgo energoresursu enerģijas direktīvā" (ES) 2023/2413 un Direktīvā (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti.

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs), ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (OV L 198, 28.7.2017., 1. lpp.).

([14]) Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 811/2013 (2013. gada 18. februāris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/30/ES papildina attiecībā uz telpu sildītāju, kombinēto sildītāju, telpu sildītāja, temperatūras regulatora un saules enerģijas iekārtas komplektu un kombinētā sildītāja, temperatūras regulatora un saules enerģijas iekārtas komplektu energomarķējumu (OV L 239, 6.9.2013., 1. lpp.).

([15]) Sk. Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistru (*EPREL*). Telpu sildītāju saraksts, modeļu numuri pēc klases un frekvences pēc klases atrodami *EPREL* publiskajā tīmekļvietnē (europa.eu); klikšķināt uz modeļu sadalījuma pa veiktspējas klasēm.

([16]) Hibrīdkatli Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 811/2013 pieder pie siltumsūkņiem/komplektiem, tātad par tiem var saņemt subsīdijas.

([17]) Atjaunīgo energoresursu direktīvā biomasa ir definēta kā lauksaimniecības, mežsaimniecības un saistīto nozaru, arī zvejniecības un akvakultūras, produktu, bioloģiskas izcelsmes atkritumu un atlikumu bioloģiski noārdāmā frakcija, tostarp augu un dzīvnieku izcelsmes vielas, kā arī atkritumu, tostarp bioloģiskas izcelsmes rūpniecības un sadzīves atkritumu, bioloģiski noārdāmā frakcija. Minētie "īpaši konstruētie" katli ir katli, ko paredzēts darbināt, piemēram, ar neapstrādātu biogāzi, kurā ir liels piemaisījumu īpatsvars.

([18]) Uz biomasas katliem ar jaudu līdz 70 kW attiecas Regula (ES) 2015/1187 (2015. gada 27. aprīlis) par cietā kurināmā katlu un cietā kurināmā katla, papildu sildītāju, temperatūras regulatoru un saules enerģijas iekārtu komplektu energomarķējumu.

([19]) Ja biomasas kurināmos izmanto iekārtās, kuras ražo elektroenerģiju, siltumu un aukstumu un kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauda ir vienāda ar vai pārsniedz 7,5 MW cietajiem biomasas kurināmajiem un vienāda ar vai pārsniedz 2 MW — gāzveida biodegvielām, būtu jāizpilda Atjaunīgo energoresursu direktīvas 29. pantā noteiktie ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju aiztaupījuma kritēriji. Šādos gadījumos saskaņā ar minētās direktīvas 30. panta noteikumiem ir jāpārbauda atbilstība šiem kritērijiem.

Ja par katliem, kuri ir īpaši konstruēti tam, lai izmantotu gāzveida vai šķidro kurināmo, ko galvenokārt ražo no biomasas, un par (cietā kurināmā) biomasas katliem tiek sniegti finansiāli stimuli, attiecīgajām iestādēm būtu jānovērtē, kā šādu katlu popularizēšana var ietekmēt tādu citu ES tiesību aktu izpildi kā ar gaisa piesārņojumu ([20]) saistītie akti vai ar siltumnīcefekta gāzu emisijām no zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības saistītie akti ([21]).

4.3. **Tādu finansiālu stimulu piemēri, kuri nav 17. panta 15. punkta tvērumā**

Šajā iedaļā ir sniegti tādu gadījumu piemēri, uz kuriem 17. panta 15. punkts neattiecas, jo tos nevar uzskatīt par finansiāliem ar fosilo kurināmo darbināmu autonomo katlu uzstādīšanas stimuliem. Šāda veida finansiālu ieguldījumu stimulus uzņēmumiem dalībvalsts drīkst sniegt tad, ja stimuli ir izstrādāti saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ([22]).

— Hibrīdas siltumapgādes sistēmas, kurās ir ievērojams atjaunīgo energoresursu īpatsvars

Kā apraksta 14. apsvērums, joprojām ir iespējams finansiāli stimulēt tādu hibrīdās siltumapgādes sistēmu uzstādīšanu, kurās ir ievērojams atjaunīgās enerģijas īpatsvars (piem., katla un saules siltumenerģijas vai katla un siltumsūkņa kombinācijas gadījumā). Visiem šādiem finansiāliem stimuliem vajadzētu būt samērā ar atjaunīgo energoresursu izmantojumu hibrīdās siltumapgādes sistēmā.

— Visas papildu izmaksas, kas ir saistītas ar pāreju uz atjaunīgo gāzu izmantošanu katlā

Šīs izmaksas var būt saistītas ar mājokļa sadales sistēmas modernizāciju, ar pieslēgumpunktu, ar hibridizāciju uz vietas vai ar tādiem papildu tehniskās pielāgošanas ieguldījumiem, kas katlā nodrošina atjaunīgās enerģijas izmantošanu. Šīs izmaksas var būt saistītas, piemēram, ar papildu ieguldījumiem tajās siltumapgādes sistēmas daļās, kuras paver iespēju izmantot 100 % atjaunīgu enerģiju.

— Ar uzstādīšanu nesaistīti stimuli

Norma par finansējuma pakāpenisku izbeigšanu neattiecas uz stimuliem, kas saistīti nevis ar uzstādīšanu, bet gan ar citām darbībām, piem., ar fosilā kurināmā katlu apkopi, remontu vai ar ekspluatācijas pārtraukšanu saistītiem stimuliem, piem., piemaksām par nodošanu metāllūžņos.

Tādi stimuli var palīdzēt novērst situācijas, kurās pēc kļūmes (avārijas) notiek ārkārtas aizstāšana un garantēt kāda konkrēta elementa remontu vai aizstāšanu. To vidū drīkst būt, piemēram, katlu pagaidu nomas iespēja energopatērētājiem pašreizējas vai plānotas centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes teritorijās.

Vēl viens piemērs ārpus šīs normas tvēruma ir finansiāli stimuli ēku automatizācijas un vadības sistēmu uzstādīšanai siltumapgādes sistēmās, kuras darbina autonomi fosilā kurināmā katli.

— Pasākumi, kas pievēršas enerģijas pieejamībai cenas ziņā

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.); Konsolidēts teksts: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV L 152, 11.6.2008., 1. lpp.).

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/839 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko attiecībā uz darbības jomu, ziņošanas un izpildes noteikumu vienkāršošanu un dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresa apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 107, 21.4.2023., 1. lpp.).

([22]) Sk. 8. zemsvītras piezīmi. Konkrētāk, dalībvalstīm, kas tādus stimulus ir paredzējušas piešķirt renovācijas plānā, kura mērķis ir saskaņā ar Pamatnostādņu par valsts atbalstu klimatam, enerģētikai un vides aizsardzībai 4.2. iedaļu uzlabot ēkas energosniegumu vai vidisko sniegumu, tas ir jāpaziņo Komisijai un pirms atbalsta shēmu izveides jāsagaida tās novērtējums.

Šādi pasākumi var ietvert patēriņa cenu subsīdijas, sociālos tarifus vai ienākumu atbalstu siltumapgādei ar fosilo kurināmo. No fosilā kurināmā cenu pieauguma visvairāk cieš mazaizsargātas mājsaimniecības. Publiskā atbalsta dēļ tās nedrīkstētu iestrēgt turpmākā fosilā kurināmā izmantošanā. Tāpēc, atbilstoši Komisijas Ieteikumam par enerģētisko nabadzību ([23]), iepriekš minētajiem pasākumiem arī turpmāk vajadzētu būt mērķorientētiem un īslaicīgiem un tiem ir jāpapildina strukturāli pasākumi, kas pievēršas arī enerģētiskās nabadzības pamatcēloņiem. Visos Sociālā klimata fonda finansētajos pasākumos ir jāievēro noteikumi, kas attiecas uz tiešu ienākumu atbalstu, kuru paredz Sociālā klimata fonda regula ([24]).

Tā vietā, lai izmantotu finansiālus stimulus, kas veicina fosilā kurināmā katlu aizstāšanu ar jauniem fosilā kurināmā katliem, dalībvalstīm būtu jāatbalsta esošo apkures katlu remonts un/vai jānodrošina pagaidu siltumapgādes risinājumi (piem., apkures katlu līzings) kopā ar augstāku atbalsta līmeni mazaizsargātām mājsaimniecībām attiecībā uz siltumapgādes sistēmām, kas nav autonomi katli, kurus darbina ar fosilo kurināmo (piem., uz atjaunīgajiem energoresursiem balstītas siltumapgādes sistēmas vai hibrīdsistēmas, kurās ir ievērojams atjaunīgo energoresursu īpatsvars).

— Ar katliem nesaistīti stimuli

Uz ierīcēm, uz kurām neattiecas katlu definīcija, piemēram, uz krāsnīm vai mikrokoģenerāciju, neattiecas ar fosilo kurināmo darbināmu autonomo katlu finansiālo stimulu pakāpeniska atcelšana.

Tomēr plašākā kontekstā un atbilstoši tās normas garam, kas prasa autonomo katlu finansiālos stimulus pakāpeniski atcelt, šie norādījumi dalībvalstis mudina visās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās, kuru pamatā ir fosilais kurināmais, drīzāk stimulēt pāreju uz atjaunīgo kurināmo.

Konkrētāk, pārstrādātās ĒESD 13. panta 6. punkta ceturtā daļā noteic: "[d]alībvalstis var paredzēt jaunus stimulus un finansējumu, lai veicinātu pāreju no siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām, kurās izmanto fosilo kurināmo, uz siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām, kas balstītas uz nefosilo kurināmo".

— Piešķirto un atsevišķiem saņēmējiem pirms 2025. gada 1. janvāra paziņoto stimulu izmaksa

Ja publiska struktūra lēmumu sniegt finansiālu stimulu jau ir pieņēmusi un individuālam saņēmējam to ir paziņojusi pirms 2025. gada 1. janvāra, pirms minētā datuma ir radīta tiesiskā paļāvība un šādus finansiālus stimulus faktiski izmaksāt drīkst pēc minētā datuma.

4.4. **Izņēmumi**

Pārstrādātās ĒESD 17. panta 15. punkts paredz **izņēmumu** no aizlieguma piešķirt finansiālus stimulus ar fosilo kurināmo darbināmu autonomo katlu uzstādīšanai pēc 2025. gada 1. janvāra, ja investīciju stimuli **vienlaikus** atbilst **diviem nosacījumiem**:

1) to finansējuma pamats ir:

— Atveseļošanas un noturības mehānisms ([25]);

— Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Kohēzijas fonds — tikai tad, ja piemēro Regulas (ES) 2021/1058 7. panta 1. punkta h) apakšpunkta i) punkta trešā ievilkuma normas ([26]). Šī norma ļauj mājokļos un ēkās investēt dabasgāzes katlos un apkures sistēmās, kuri aizstāj iekārtas, kas darbojas ar oglēm, kūdru, lignītu vai degslānekli;

([23]) Komisijas Ieteikums (ES) 2023/2407 (2023. gada 20. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).
([24]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).
([25]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).
([26]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

— Regulas (ES) 2021/2115 ([27]) 73. pants, kas attiecas uz investīcijām lauku attīstībā,

un

2) tie investīcijām ir izraudzīti pirms 2025. gada.

Šajā kontekstā, ja finansiālie stimuli par katliem ir tādās iepriekš minēto ES fondu dalībvalstu vai reģionālās programmās, kas **pieņemtas pirms 2025. gada 1. janvāra**, tos uzskata par "izraudzītiem investīcijām" pirms minētā datuma.

Piemēram, ERAF un Kohēzijas fonda gadījumā šis izņēmums attiecas uz investīcijām dabasgāzes katlos, kuras paredzētas kādā pirms 2025. gada 1. janvāra pieņemtā dalībvalsts vai reģionālā kohēzijas politikas programmā 2021.–27. gadam un par kurām atbalstu no ERAF un/vai Kohēzijas fonda var saņemt saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1058 ([28]).

Atveseļošanas un noturības mehānisma gadījumā šis izņēmums attiecas uz investīcijām, kas ietilpst kādā nacionālā atveseļošanas un noturības plānā, kurš ir pieņemts ar Padomes īstenošanas lēmumu.

Kas attiecas uz investīcijām lauku attīstībā saskaņā ar KLP stratēģiskajiem plāniem, šis izņēmums attiecas uz investīcijām, kuras ietilpst Komisijas apstiprinātajos nacionālajos KLP stratēģiskajos plānos.

Izņēmuma mērķis ir pavērt iespēju neatkarīgi no tā, kad ir izsludināts uzaicinājums iesniegt projektus un veikti visi turpmākie pasākumi, līdz 2025. gada 1. janvārim pabeigt visas investīcijas, par kurām ir bijusi vienošanās (programmās, plānos un to grozījumos).

5. **GAIDĀMIE ATTIECĪGIE NORĀDĪJUMI**

Par jaunajām un būtiski grozītajām pārstrādātās ĒESD normām Komisija norādījumus izstrādās, ņemot vērā transponēšanas termiņu. Tas attiecas arī uz norādījumiem par to, kuri katli saskaņā ar pārstrādātās ĒESD 13. panta 8. punktā noteikto pienākumu ir kvalificējami par darbināmiem ar fosilo kurināmo.

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp.).

([28]) Tālākus norādījumus sk. QA00313.